

עלון בנגינות מזמור עיר

בס"ד

כניסת שבת 7:03
יציאת שבת 8:21

הוצאה לאור:
יצחק חלבה 052-6025436

גיליון מס' 1013 ד' סיון תשפ"ה

במדבר

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

סדר הליכת בני ישראל במדבר נקבע על ידי הקב"ה: **"אִישׁ עַל דָּגְלוֹ בְּאַתַּת לְבִיָּת אֲבֹתָם יִזְוּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** (במדבר ב, ב) אומנם סידור זה, ארבעה דגלים - שלושה שבטים לכל דגל ודגל אחד לכל רוח, נעשה על פי בקשת בני ישראל כפי שמובא במדרש: **"בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר (תהלים סח) 'רכב אלקים רבותיים אלפי שנאן' והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר (שיר"ה) 'דגול מרכבה'; כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים התחילו מתאווים לדגלים, אמרו: הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן... אמר להם הקב"ה... חייכם שאני ממלא משאלותיכם"** (במד"ר ב, ג) אולם ישראל לא קבעו את מיקום השבטים, הקב"ה ציווה באיזה רוח יחנה כל שבט וכל דגל ומה יהיה סדר נסיעתם; כמו כן הקב"ה קבע את סדר חנייתם של בני לוי: משה ואהרן ובניו במזרח, בני קהת בדרום, בני גרשון במערב ובני מררי בצפון.

בעקבות סדר זה השפיעו השבטים זה על זה, מהם לטובה ומהם לרעה. וכך מובא ברש"י: **"משה ואהרן ובניו"** וסמוכין להם דגל מחנה יהודה, והחונים עליו יששכר וזבולון; טוב לצדיק טוב לשכנו, לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה נעשו גדולים בתורה" (רש"י, ג, לה) שלושת השבטים הללו ניצלו לטובה את שכנותם של משה ואהרן, למדו ממעשיהם וגדלו בתורה. לעומתם שבט ראובן החונים תימנה הושפעו לרעה משכניהם בני קהת. **"משפחת בני קהת יחנו וגו' תימנה"** וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה, אוי לרשע ואוי לשכנו, לכך לקו מהם דתן ואבירם ומאתים וחמשים איש עם קרח ועדתו שנמשכו עמהם במחלקתם" (רש"י שם כט)

שואל מו"ר הרב נבנצל שליט"א: מה פשר התביעה הגדולה כל כך על בני ראובן על שהושפעו לרעה על ידי קרח ומתוך כך נשרפו מאתיים חמישים ראשי סנהדריות? הרי חנייתם תימנה על פי ה' היתה וקביעת מי יהיו שכניו נעשתה ללא התערבותם, לכאורה טענה בפיהם: 'אנוסים היינו'.

אומר הרב: אומנם הקב"ה קבע את מקום חנייתם אולם הוא לא קבע שהם יהיו המושפעים לרעה; למעשה הם היו יכולים להתאמץ ולהשפיע לטובה על בני קהת או לחלופין להתפלל לה' שישנה את מקומם לרוח אחרת, או שישלך את בני קהת למקום אחר, שכן המשנה אומרת: **"הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע"** (אבות פ"א מ"א) העצה הטובה ביותר היא להתרחק מהניסיון, אסור לאדם להביא את עצמו לידי ניסיון, כפי שאנו מבקשים בקריאת שמע שעל המיטה: **"וְיָאֵל תְּבַאֲנִי לְיָדִי חֶטְא וְלֹא לְיָדִי נִיָּסִיּוֹן וְלֹא לְיָדִי בְּזִיּוֹן"**, כיון שבאדם לידי ניסיון ולא עמד בו, הריהו בא לידי ביזיון, אולם במקום שאין ברירה כמו כאן היו צריכים להשתדל 'ליישר' את בני קהת.

דוד המלך ביקש מהקב"ה שינסה אותו: **"בְּזִיּוֹנִי ה' וְנִסִּי"** (תהלים סו, ב) הגמרא אומרת (סנהדרין קז) שזו הסיבה ל'חטא' בת שבע. כמוכן שאין הדברים כפשוטם, קטוננו מדבר על דוד המלך שעליו אמרו חז"ל **"כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה"** (שבת נז), אולם הלכה הנלמד מסוגיה זו הוא שאסור לאדם להכניס עצמו לידי ניסיון; אם הקב"ה מנסה אותו הריהו חייב להתמודד ולהתפלל שיצליח לעמוד במשימה, שכן אין הקב"ה מנסה את האדם אלא בדברים שהוא מסוגל לעמוד בהם, אך יחד

עם זאת צריכים להשתדל להתרחק מניסיונות ככל האפשר.

חנניה מישאל ועזריה מסרו את נפשם על קידוש ה' בכך שסירבו להשתחוות לצלם של נבוכדנצר, למרות שלפי התוספות (פסחים נג: ד"ה מה) אותו צלם לא היה עבודה זרה אלא רק אנדרטה למלך שנעשה לכבוד בעלמא, ועקב כך הושלכו לכבשן האש. והנה הגמרא אומרת: **"אמר רב: אלמלי נגדו לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא"** דהיינו, אם במקום להשליך אותם לכבשן האש היו מלקים אותם, בסוף היו נשברים מהמכות ונכנעים ומשתחוים לצלם, כיון שניסיון של מכות עד אין קץ הינו קשה הרבה יותר מניסיון להיזרק לכבשן האש. שואל הרב: גם אם לספוג מכות ללא הגבלה הוא ניסיון קשה יותר מכבשן האש, מניין לאמורא רב שהם לא היו מצליחים לעמוד בניסיון זה? אולי כשם שעמדו בהצלחה בניסיון כבשן האש היו עומדים גם בניסיון של מכות?

אומר הרב: סברתו של רב היא שאם באמת היו יכולים לעמוד בניסיון קשה יותר, הקב"ה אכן היה מנסה אותם בו ולא בניסיון קל יותר. הוא מה שאמרנו: אין הקב"ה מביא ניסיון לאדם אלא במה שהאדם מסוגל לעמוד, וכיון שעמדו בו נעשה להם נס וניצל.

ניסיון העושר אינו קל, שכן האדם עלול להיכשל במה שמתאר משה רבינו: **"וַיִּשְׁמַן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְעֹט שִׁמְוֹתָ עֲבִיֹתָ כְּשִׁית וַיִּטֵּשׁ אֹכְלוֹהָ עֲשֵׂהוּ וַיִּנְבֵּל צֹר יִשְׁעָתוֹ"** (דברים לב, טו) אולם מאידך ניסיון העוני הוא לא פחות קשה שכן העוני מעביר את דעתו של האדם.

במגילת רות שנקרא בחג השבועות הבעל"ט אנחנו פוגשים שילוב בין שני הניסיונות הללו גם יחד אצל בועז ורות; רות אומנם באה מבית המלכות במואב וודאי שגדלה סביב עושר רב, ולמרות זאת היא מוותרת על הכל ובוחרת בחיי עוני ומחסור בארץ, ובלבד שלא להיפרד מנעמי ומעמה. ומאידך בועז היה עשיר גדול ולא חסר מאומה, וצריך לעמוד בניסיון לתת את כל מתנות עניים למרות המצב הקשה; והנה הוא עומד בזה מעל ומעבר למה שהתורה מצווה ואומר לקוצרים: **"וְגַם עַל תַּשְׁלוּ לָהּ מִן הַצִּבְתִּים וַעֲבַתֵּם וְלִקְטָהּ וְלֹא תִגְעְרוּ בָּהּ"** (רות ב, יז) **"שכח תשכחו, עשו עצמיכם כאילו אתם שוכחים"** (רש"י)

עמידה בניסיון העוני והעושר זיכתה אותם להיות ראויים להקים את מלכות בית דוד. יסוד זה נחוצך למלך בישראל אשר מצד אחד הוא עשיר ואין עשיר גדול ממנו; כלפי חוץ עליו להיות תקיף, **"מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול"** (סנהדרין יט:) ומאידך עליו להיזהר לא לנהוג בגסות רוח כלפי העם כמו שנאמר: **"לְכַלְתִּי רוּם לְכַבּוֹ מֵאֲזֻזִּי"** (דברים יז, כ) זהו אכן ניסיון לא קל, לנהוג בתקיפות ושררה ויחד עם זאת להרגיש שהוא אינו טוב יותר מכל יהודי ואפילו הפשוט ביותר.

זוהי גם דרכו של משה רבינו: מצד אחד כל העם כפופים אליו וכשיש צורך בתקיפות כמו במעשה קרח ועדתו הוא אכן נוהג בתקיפות, ומאידך הוא עניו מכל האדם אשר על פני האדמה. יש בשילוב של בועז ורות את שתי התכונות הללו ועל כן הם יסוד המלכות.

גם למלך המשיח יש את השילוב בין שני הניסיונות הללו, מצד אחד כל העולם יהיה כפוף לו ומאידך הוא מחכה בפתחה של רומי יחד עם שאר עניים הסובלים ממחלות. רואים שכוח עמידה בניסיון העושר והעוני הוא מאפיין את המלכות. אנחנו, עם ישראל, בני מלכים צריכים ללמוד וליישם רעיון זה ובזכות זה נזכה לקרב את ביאת גואל צדק בב"א.

שבת שלום יצחק חלבה

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף הכהן בן קלרה, מרטיין בן ברנרדו, מנחם מבשר בן הרב דוד ואסתר הי"ד, אליהו בן עישה, חיים יוסף בן שרה, יעקב בן נעמי, יצחק בן חנה, דוד ח' בן יפה, שלמה בן כזאלה, שלום בן שמחה, מרת אמי אולגה בת קלרה, חיה אסתר בת יעקב אריה, ציפורה בת מסעודה, רחל בת יעקב ורדובצקי, יהודית בת שרה, תמר בת שרה ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לזכויו הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד